

AKMENĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBA

SPRENDIMAS

DĖL AKMENĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS IKIMOKYKLINIO IR PRIEŠMOKYKLINIO MENINIO UGDYMO BENDROSIOS PROGRAMOS PATVIRTINIMO

2024 m. vasario 12 d. Nr. T-22

Naujoji Akmenė

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 8 punktu, 7 straipsnio 6 punktu, 15 straipsnio 4 dalimi, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 3 straipsnio 2 ir 4 punktais, 4 straipsniu, 6 straipsnio 2 punktu, 37 straipsnio 1 dalimi, 58 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Akmenės rajono taryba n u s p r e n d ž i a:

1. Patvirtinti Akmenės rajono savivaldybės ikimokyklinio ir priešmokyklinio meninio ugdymo bendrąją programą (pridedama).

2. Nustatyti, kad Akmenės rajono savivaldybės ikimokyklinio ir priešmokyklinio meninio ugdymo bendrosios programos 17 punktas įsigalioja nuo 2024 m. rugsėjo 1 d.

Šis sprendimas gali būti skundžiamas Regionų apygardos administracinio teismo Šiaulių rūmams Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Savivaldybė meras

Vitalijus Mitrofanovas

AKMENĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS IKIMOKYKLINIO IR PRIEŠMOKYKLINIO MENINIO UGDYMO BENDROJI PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Akmenės rajono savivaldybės ikimokyklinio ir priešmokyklinio meninio ugdymo programos (toliau – Programa) paskirtis – siekti užtikrinti kokybišką ikimokyklinį ir priešmokyklinį meninį ugdymą(si) ir ugdymo(si) tęstinumą.

2. Programa parengta vadovaujantis svarbiausiais ikimokyklinio / priešmokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomasias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę.

3. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si).

4. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos.

5. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę. Žinios įgyjamos integraliai, ugdant visas vaikų kompetencijas visose veiklose, kuriose vaikas dalyvauja, siekiant užtikrinti visų kompetencijų ugdymo pusiausvyrą ir dermę.

6. Vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos švietimo ir kituose švietimą reglamentuojančiuose teisės aktuose. Programa parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu (1991 m. birželio 25 d. Nr. I-1489), Vaiko teisių konvencija (Priimta Generalinės Asamblėjos 44/25 rezoliucija pagal Trečiojo komiteto pranešimą (A/44/736 ir Corr. 1), Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu (1996 m. kovo 14 d. Nr. I-1234, suvestinė redakcija nuo 2024-01-01), Vaiko gerovės politikos koncepcija (2003 m. gegužės 20 d. Nr. IX-1569), Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. V-313 “Dėl Lietuvos higienos normos HN 75:2016 „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ (Suvestinė redakcija nuo 2023-03-02), Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2013 m. lapkričio 21 d. įsakymu Nr.-V01106 „Dėl priešmokyklinio ugdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Suvestinė redakcija 2023-09-01 iki 2024-08-31), Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugpjūčio 24 d. įsakymu Nr. V-1269 “Dėl priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų parvirtinimo” (Suvestinė redakcija nuo 2023-09-06) (Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų 2 priedu), Ikimokyklinio ugdymo metodinėmis rekomendacijomis (2015 m.), Ikimokyklinio ugdymo programų gairėmis (Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymas NR. V-1142), Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu (2016 m.), „Vaiko ugdymosi pasiekimų ir pažangos vertinimas ikimokykliniame ir priešmokykliniame ugdyme“ (2022 m. kovo mėn., Nr. 2 (199)).

II SKYRIUS VAIKO RAIDA IR UGDYMASIS

7. Vaikystėje raidos procesai sukuria prielaidas vaikų ugdymui(si), o kokybiškas ugdymas(is) brandina kūną, smegenų struktūras, skatina vaikų raidą:

7.1. kiekvieno vaiko raida ir ugdymasis pasižymi unikaliais bruožais. Mokytojas pasitiki vaiko natūraliomis galiomis augti ir ugdytis, sudaro sąlygas prigimtiniams galioms plėtotis, pripažįsta ir gerbia skirtybes, pasiekimų įvairovę, kuria galimybes skleisti vaikų individualumui;

7.2. vaikai turi sumanymų, nuolat ieško naujų veiklų ir iššūkių, padedančių tobulėti. Mokytojas paremia vaikų iniciatyvas, parinkdamas jiems aktualų turinį ir veiklas;

7.3. vaikų ugdymas(is) yra nuolatinis vidinių galių plėtojimas naujų patirčių pagrindu. Vaikų raidai ir ugdymui(si) svarbiausios yra jautrios socialinės sąveikos, grindžiamos dialogo principu.

8. Programa sukuria prielaidas užtikrinti pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių tenkinimą ir turtinimą:

8.1. žaidimo poreikis – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė. Nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje jautriai išitraukdami į žaidimus, suaugusieji padeda vaikams augintis žaidimo gebėjimus;

8.2. komunikavimo poreikis – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūriniumi ir pan.). Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemonėmis ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus;

8.3. pažinimo džiaugsmo poreikis – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį;

8.4. kūrybinės saviraiškos poreikis – tyrinėti ir atrasti unikalias savo kūrybines galias per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškų, ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių.

9. Programa taip pat sukuria prielaidas atliepti ir tenkinti unikalius kiekvieno vaiko poreikius, tarp jų ir specialiuosius ugdymosi poreikius.

III SKYRIUS UGDYMO(SI) TIKSLAS IR PASIEKIMŲ SRITYS

10. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio meninio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

11. Pasiekimų sritys. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio meninio ugdymo rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymosi procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai:

11.1. meninė raiška – tyrinėjimas ir eksperimentavimas pasitelkiant įvairias menines priemones ir formas; raiška skirtingomis meninėmis priemonėmis ir būdais; menų kalbų vertingumo supratimas, jų aptarimas ir pasirinkimas;

11.2. kūrybiškumas – kūrybinių idėjų tyrinėjimas, fantazavimas, spontaniškas išbandymas, atkartojimas; kūrybinių idėjų plėtojimas ir įgyvendinimas (improvizavimas, komponavimas ir interpretavimas); savo ir kitų kūrybos reflektavimas, kūrybinių sprendimų pasirinkimas ir pritaikymas.

IV SKYRIUS UGDYMO(SI) PROCESO ORGANIZAVIMAS

12. Siekiama vaikų savarankiško žaidimo ir žaismingo ugdymo(si) vienovės bei darnos.

13. Programoje derinamos ugdymo(si) kontekstų kūrimo, spontaniško vaikų ugdymosi skatinimo, vaikų ir mokytojų kūrybinėmis sąveikomis grindžiamo bei organizuoto ugdymo pedagoginės strategijos. Prioritetas teikiamas žaidimo pedagogikai, nes ji turi nelygstamą vertę ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų ugdymui(si).

14. Svarbus kūrybinių dialogų kontekstas – modeliuojant kūrybinių dialogų kontekstą kuriama vaizduotė, smalsumą, nuostabą kelianti aplinka, akcentuojanti patį kūrybos procesą. Vaikai patiria kūrybos laisvę, išgyvena netikėtumą, kūrybos džiaugsmą ir pasididžiavimą įveikus kūrybinius iššūkius. Aplinkų estetika ir įvairovė kuria prielaidas vaikams tyrinėti kūrybinės raiškos galimybes,

išbandyti daugiau nei vieną būdą įgyvendinti kūrybinę idėją ar išspręsti problemą, pasirinkti alternatyvias raiškos priemones, improvizuoti, kurti ir perkurti. Dinamišką kūrybos procesą palaiko mokytojas kūrėjas, sudarantis sąlygas vaikui laisvai, spontaniškai veikti.

15. Visų vaikų dalyvavimą užtikrina įtraukus ugdymo(si) procesas, grindžiamas universalios dizaino mokymuisi prieiga, apimantis įsitraukimo, gilėjančio supratimo ir įgytos patirties raiškos procesus. Tai sukuria prielaidas aktyviam, savarankiškam, sėkmingam kiekvieno vaiko ugdymuisi.

16. Meninio ugdymo(si) srities paskirtis yra plėtoti estetinį suvokimą, meninę raišką, gebėjimą žaisti, kūrybiškumą, tyrinėjimą, emocijų suvokimą ir raišką. Ugdymo(si) veiklos taip pat skatina aplinkos pažinimą, kalbų supratimą, kalbinę raišką, problemų sprendimą, santykius su suaugusiaisiais ir bendraamžiais, mokėjimą mokytis:

16.1. įsitraukimas – vaikai spontaniškai tyrinėja, eksperimentuoja, išbando kūrybines medžiagas, priemones ir įvairias veiklos formas, veikdami spontaniškai ar įsitraukdami į organizuotas veiklas. Kiekvieną vaiką įsitraukti skatina mokytojo pasiūlytų priemonių ir veikimo būdų sukurtos asmeninio pasirinkimo galimybės;

16.2. raiška – vaikai generuoja idėjas, kurias – žaidžia, imituoja, improvizuoja, komponuoja, aranžuoja, modeliuoja, pritaiko, interpretuoja, reflektuoja; atlieka tai, ką pats sukuria, ir tai, ką išmoka iš kitų. Mokytojo pastebėjimas ir pozityvus reagavimas į vaiko pastangas ir autentišką raišką skatina vaiką tęsti kūrybinį procesą ir siekti įgyvendinti savo idėjas;

16.3. gilėjantis supratimas – jautrus, palaikantis, susidomėjimą išreiškiantis mokytojo grįžtamasis ryšys padeda vaikui pajauti, patirti, atliepti, vertinti ir reflektuoti meninę raišką, džiaugtis savo ir kitų kūryba. Vaikai įsitraukia į gilesnius tyrinėjimus ir apmąstymus, geriau suprasdami muzikos, šokio, teatro ir vizualaus meno estetikos ypatumus ir vertingumą. Išryškėja vaikų teikiama pirmenybė tam tikroms meninės raiškos sritims ir formoms;

16.4. siekiama paskatinti vaikus žaismingai reikšti savo emocijas patirtis ir išpūdžius kuriant ir įvaldant įvairias žaidimo formas ir būdus. Žaisdamas vaikas ugdomi savitus žaidybinius gebėjimus ir plėtoja vaizduotę, kūrybiškumą, stiprina improvizacinius įgūdžius, ugdomi simbolinį mąstymą ir socialinio bendravimo vertybinius pagrindus. Per žaidimus vaikai drauge konstruoja vaikų kultūrą:

16.4.1. žaidimas – kaip savo kūno galimybių tyrinėjimas:

16.4.1.1. nuo gimimo vaikai, spontaniškai judėdami ir sąveikaudami su aplinka, ima pažinti savo kūno galimybes. Suaugusiesiems žaidinant, instinktyvūs ir spontaniški vaikų judesiai darosi vis tikslingesni ir pasikartojantys;

16.4.1.2. dėl džiaugsmingos aplinkinių reakcijos vaikai labiausiai pasisekusius judesius ir garsus vis tikslingiau kartoja, ima jais žaisti, manipuliuoti, siekdami socialinio atsako;

16.4.1.3. vaikas su suaugusiaisiais žaislingai kuria bendravimo „kalbą“ ir išgyvena bendrumo jausmą. Dalyvaudamas tokiuose abipusiuose žaidimuose, vaikas pažįsta savo kūno ribas ir galimybes, veido, balso išraiškumą ir išmoka inicijuoti bei palaikyti žaislingas socialines sąveikas, susikurdamas artimumo ir saugumo jausmą;

16.4.2. žaidimas – kaip aplinkos ir veikimo su aplinkos objektais tyrinėjimas:

16.4.2.1. įvaldę savo kūno judesius, vaikai vis plačiau juda erdvėje ir, žaisdami su įvairiais objektais bei daiktais, drąsiai tyrinėja juos supančią aplinką. Pirmaisiais gyvenimo metais vaikų veikimas su daiktais yra suaugusiųjų veiksmų pamėgdžiojimas, nukreiptas į socialinių sąveikų su kitais užmezgimą ir palaikymą;

16.4.2.2. žaisdami su tikslingai atrinktais žaislais (lėlėmis, mašinytėmis, gyvūneliais, indeliais ir kt.), vaikai išmoka pasirinkti arba ir patys susikurti erdves savo žaidimams. Žaidimo patirties neturintis vaikas pradeda žaisti mokytojui su juo inicijuojant paprastą žaidimą, palaipsniui į jį įtraukiant daugiau žaidėjų ir pamažu perleidžiant žaidimo iniciatyvą patiems vaikams;

16.4.3. žaidimas – kaip savo patirčių ir socialinių santykių tyrinėjimas:

16.4.3.1. įgudę žaisti režisūrinius žaidimus individualiai ir dviese, vaikai pamažu pereina prie siužetinių vaidmenų žaidimų. Prisiimdami apibendrintus vaidmenis, vaikai kuria jiems pažįstamas kasdienes socialines situacijas, siekdami tiksliai atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas;

16.4.3.2. pradėdami žaisti siužetinius vaidmenų žaidimus, vaikai tarpusavyje sąveikauja nedaug, žaidimo siužetą sudaro vienas ar du pasikartojantys įvykiai. Vaikams žaidžiant nuolat, jų gebėjimai tobulėja, jie ima žaisti didesnėse grupelėse, išmoka tikslingai kurti žaidimo erdves ir

konstruoti sudėtingesnius žaidimo siužetus, pasitelkdami vaizduotę ir įtraukdami fantastinių elementų;

16.4.3.3. įgudusių vaikų žaidimai tampa tęstiniais, vaikai prieš žaisdami aptaria žaidimo temą, planuoja siužetą, lanksčiai kaitalioja vaidmenis, patys kontroliuoja vienas kito veiksmus ir geba spręsti kylančius nesutarimus. Mokytojo paskatinti, gerai žaidžiantys vaikai nesunkiai jungiasi į kolektyvinius režisūrinius žaidimus kurdami ilgalaikius žaidimo pasaulius mėgstamų knygų, pasakų ir kino filmų pagrindu, lengvai įtraukia kitus grupės vaikus, mielai kviečia ir suaugusiuosius;

16.4.4. žaidimas – kaip simbolinių taisyklių tyrinėjimas, kūrimas ir laikymasis;

16.4.4.1. žaidimus su taisyklėmis vaikai ima žaisti padedami labiau įgudusių vaikų arba suaugusiųjų. Pradėdami nuo paprastų dėlionių, mozaikų, judrių gaudynių, slėpynių ir įvairių stalo žaidimų, palaipsniui pereina prie sudėtingesnių žaidimų formų;

16.4.4.2. įgudę žaisti žaidimus su taisyklėmis vaikai noriai žaidžia mokytojo pasiūlytus didaktinius ugdomojo pobūdžio žaidimus ir patys pradeda juos kurti;

16.4.4.3. vaikams patinka kurti savo žaidimus ir juos žaisti su grupės draugais ir mokytojais. Savarankiškai žaisdami ir kurdami vis naujus žaidimus, vaikai sutelkia visus savo gebėjimus, atskleidžia savo pomėgius ir stiprybes;

16.5. siekiama padėti vaikams tyrinėti garsų ir muzikos pasaulį, pažinti muzikos vertingumą, išbandyti įvairias muzikinės raiškos priemones ir būdus. Muzikinė veikla pratina girdėti, atkartoti dainuojant ir muzikuojant, kurti, siekti meistriškumo, ugdytis drausmingumą, suteikia saviraiškos galimybę, padeda patirti bendrumo jausmą muzikuojant drauge, gilina estetinį suvokimą. Per dainas, muzikinius žaidimus, ratelius ir kitokią muzikinę raišką vaikai susipažįsta su savo ir kitų tautų kultūros pavyzdžiais:

16.5.1. ankstyvasis muzikinis ugdymas(is):

16.5.1.1. kiekvienas vaikas individualiai išgyvena parengiamojo muzikinio mąstymo etapus. Jis intuityviai domisi aplinka, garsais, bando suprasti aplinkos ir savo muzikinio čiaušėjimo sąsajas;

16.5.1.2. mėgdžiodamas aplinkos garsus, sutelkia dėmesį į aplinką, pradeda suvokti struktūrą, atkartoja toninius ir ritminius darinius, pradeda suprasti dainavimo ir kvėpavimo svarbą, skandavimą derina su judėjimu;

16.5.1.3. perpratęs muzikos kalbą, susitelkia į savo dainavimą, skandavimą, jį derina su kvėpavimu ir judesiais. Vaikas išmoksta vertinti, įsiklausyti, atlikti muziką ir renkasi, kas jam patinka;

16.5.1.4. tinkamai mokytojų sukurtoje muzikinėje aplinkoje vaikai mėgdžioja suaugusiuosius, taip pat suaugusieji mėgdžioja vaikus: jų judesius, vokalinę ir artikuliacinę raišką. Žaisdami muzikinius žaidimus, vaikai geriau susitelkia, įsitraukia į muziką, išlaiko ir plėtoja įgimtą domėjimąsi muzika;

16.5.2. visi vaikai nuo gimimo intuityviai geba mąstyti melodiniais ir ritminiais dariniais. Turtinančioje muzikinėje aplinkoje vaikai mokosi vis tiksliau suvokti, imituoti ir atskirti ritminius bei melodinius darinius, įgydami muzikos kalbos pradmenis. Patirdami ir įvardydami muzikos sąvokas (aukštai – žemai; garsiai – tyliai; ilgas – trumpas; tas pats – skirtingas; linksmas – liūdnas), vaikai ruošiasi suprasti, atlikti muziką ir mėgautis ja:

16.5.2.1. vaikų supratimą apie juos supančią aplinką plečia dainos, skanduotės ir ritmiškai atliekami eilėraščiai. Nuo kūdikystės tai vyksta per lopšines, žaidimus su judesiais, katutes, mylavimus, kykavimus, gyvūnijos apdainavimus, formulines dainas, erzinimus ir skaičiuotes, kurias inicijuoja suaugusieji. Vaikai palengva pratinasi ploti, trepsėti, siūbuoti ar skanduoti savarankiškai;

16.5.2.2. ilgainiui dainuojamasis balsas atsiranda iš vaikų čiaušėjimo, cypavimo, krykštavimo, gugavimo ir kitų garsų. Girdėdami įvairias dermes ir intonacinius bei ritminius darinius aplinkoje, vaikai plečia savo muzikinį žodyną. Klausydami dainavimo be teksto, vaikai labiau susitelkia į muziką, ne į žodžius. Vaikai ne vien atkartoja suaugusiųjų sukurtas dainas, mokytojo skatinami plėtoja ir savos kūrybos spontanišką (vadinamą „arioso“) dainavimą;

16.5.2.3. vėlesniame etape vaikai plečia dainų ir skanduočių repertuarą, mokosi atskirti, ar garsai, dariniai ir melodijos yra panašios, ar skirtingos, atpažįsta anksčiau girdėtas melodijas, gali parodyti melodijos slinktį bei kontūrą, suvokia tonacijos centrą. Judesiu vaikai rodo muzikinę frazę, vis geriau imituoja pažįstamą medžiagą, gerina kvėpavimo įgūdžius, plečia vokalinį diapazoną, spontaniškai dainuoja dainas, kuriose juntamas metras, pasikartojantys ritmo dariniai ir tonacija;

16.5.3. tyrinédami ir išbandydami garsų pasaulį balsu, instrumentais ir aplinkoje esančiais daiktais, vaikai lygina, apibūdina, kategorizuoja tuos garsus. Vaikai atpažįsta tylą kaip svarbų muzikos elementą. Tai vyksta individualiai ir grupėse, žaidžiant ar dalyvaujant pedagogo inicijuotoje veikloje:

16.5.3.1. muzikuodami kūno perkusija ir instrumentais, vaikai lavina motoriką ir raumenų kontrolę, kai reikia sugriebti, kratyti, mušti, trinti ir t. t. Vaikai groja nustatytu pulsu, instrumentais pakartoja trumpus ritmo darinius. Muzikuodami su kitais vaikais tinkamai elgiasi ir klausosi, kaip jų indėlis dera su kitais. Ilgainiui vaikų improvizacijos įgauna struktūrinių ir stilistinių savybių. Improvizacija virsta komponavimu, kada sujungiami ir atsimenami įvairūs muzikos elementai (melodija, ritmas, harmonija, tembras, tempas ir dinamika) ir atspindimos įvairios emocijos;

16.5.4. vaikai klausosi muzikos mokytojui taikant įvairius aktyvaus dalyvavimo metodus: piešdami, judédami su priemonėmis ir be jų, pritardami instrumentais ar kūno perkusija. Vaikai klausosi mokytojų parinktos įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos, kad būtų kuriama turtinga muzikinė aplinka ir dedamas pagrindas platesniems muzikiniams pasirinkimams, formuojamas estetikos pojūtis. Muzika taip pat pasitelkiama atsipalaidavimui, aktyvinimui, nusiramimui ir kitokioms nuotaikoms reguliuoti. Vaikai klausosi muzikos įrašų ir gyvos muzikos tiek mokykloje, tiek už jos ribų, susipažįsta su muzikos klausymo ir dalyvavimo socialinėmis elgesio normomis;

16.6. siekiama padėti vaikams tyrinėti savo kūno judesių galimybes, plėtoti motorinių judesių ir kinestetinį intelektą, gerinti kūrybinį ir kritinį mąstymą, pasitikėjimą, ištvėmę ir toleranciją. Šokant atrasti galimybes derinti laisvą judesį ir ritminius pratimus, susipažinti su liaudies rateliais, įvairiais šokio žanrais, mėginti kurti choreografines kompozicijas, puoselėti judesių kultūrą, estetinį skonį ir pagarbą vienas kitam:

16.6.1. judesio tyrinėjimas:

16.6.1.1. vaiko judėjimas prasideda anksčiau, nei susiformuoja pirmieji žodžiai ir jo kalba. Vaikai iki trejų metų turi individualų vidinį motorikos vystymosi tempą, ritmą ir stilių. Vaikai juda natūraliai, džiaugsmingai, jų judesys yra spontaniškas, neturintis struktūros. Judesio kalba jie išreiškia savo mintis ir emocijas, pažįsta pasaulį per fizinę ir jutiminę patirtį;

16.6.1.2. 3–6 metų vaikai judédami mėgaujasi įvairiais judesiais, padedami mokytojų, tyrinėja tempą, ritmą, dinamiką ir erdvę, susipažįsta su judėjimo įvairove, patiria judesio elementus ir jų derinius, susieja spontaniškus judesius su šokio elementais;

16.6.2. judesio elementai:

16.6.2.1. pirmaisiais metais vaikams pradėjus šliaužti, ropoti, vaikščioti, vystosi erdvės suvokimas: kryptis, judėjimo kelias, asmeninės erdvės supratimas, santykiai su kitais judančiais erdvėje. Palankioje erdvėje judédamas vaikas pradeda jausti laiką – suvokia laiko trukmę, supranta judėjimo tempą, juda greitai arba lėtai, jaučia ritmą, instinktyviai šokinėja pagal tolygų ritmą;

16.6.2.2. atskiri judesiai, o vėliau ir jų deriniai padeda 3–6 metų vaikui išlaisvinti kūno koordinaciją ir plastiškumą, todėl jis pradeda judėti erdvėje įsivaizduojama vingiuota linija, mokosi koordinuoti savo kūną. Vaikai naudoja laisvus tekamuosius judesius, kurie padeda kontroliuoti kūno energiją ir įtampą. Augdami ir judédami vaikai mokosi valdyti savo kūną: judėti ta pačia puse, išlaikyti pusiausvyrą, demonstruoti lankstumą, reguliarų ir gilų kvėpavimą. Vaikai atpažįsta ir įvardija pagrindinius judėjimo būdus vietoje ir persikeliant erdvėje (pavyzdžiui, šuoliukai, pritūpimai, sukiniai, paprasti žingsneliai). Ilgainiui vaikai spontaniškus judesius keičia į sąmoningai struktūruotą judesių seką ir judesys tampa šokiu;

16.6.3. šokio kultūra:

16.6.3.1. dalyvaudami kūrybiniuose šokio žaidimuose, projektuose, 3–6 metų vaikai perpranta etiketo ir scenos kultūros taisykles. Šokdami šokius susipažįsta su įvairiomis kultūromis, jas patiria, taip pat atranda skirtingus mokymosi būdus (šokti vienam, šokti poroje, šokti ratelyje ir kt.);

16.6.3.2. šokdami vaikai tyrinėja, fantazuoja, eksperimentuoja su garsais, balsais, judesiais, fizinėmis medžiagomis ir siužetais, generuoja idėjas tolesniam kūrybos etapui. Mokydamiesi šokių, vaikai supranta jų kompoziciją (šokio žingsnius, sekas, stilių, judėjimo kryptį, erdvę), stebi kitus, derina šokio meną su kitais menais ir kalba, nusako šokio tempą, nuotaiką;

16.7. siekiama padėti vizualinės raiškos priemonėmis vaikams išreikšti save, savo jausmus, emocijas, potyrius, savo pasaulio matymą ir supratimą apie tam tikrus reiškinius, plėtoti vaizdinį ir

erdvinį mąstymą, kūrybingumą. Dailės raiška padeda atrasti ir plėtoti vaikų autentišką vaizdavimo stilių:

16.7.1. vizualaus pasaulio tyrinėjimas:

16.7.1.1. pirmieji vaiko vizualaus pasaulio tyrinėjimai prasideda nuo artimiausios, kasdienės namų ir mokyklos aplinkos stebėjimo. Vaikai stebi ir tyrinėja aplinkos objektus ir reiškinius, patraukiančius jų dėmesį savo vizualinėmis savybėmis; stebi ir reaguoja į mokytojo santykį su aplinkos objektais (susižavėjimą, grožėjimąsi). Per ugdymo(si) aplinkos stebėjimą ir tyrinėjimą (analizuojant, lyginant, kategorizuojant) ima suprasti aplinkos daiktų ir objektų formas, spalvas, dydžius, kontūrus, ant jų krintančią šviesą, šešėlius ir kt.;

16.7.1.2. jautrumas vizualiojo pasaulio ypatumams plėtojasi mokykloje estetiškai ir saikingai naudojant spalvą, apšvietimą, medžiagiškumą, vaikams turint galimybę aplinkos daiktus ir objektus ne tik stebėti, bet ir liesti, matyti iš skirtingų perspektyvų ir pan. Vaikai turtingus vizualinius vaizdinius kaupia vidaus ir lauko aplinkoje, kurioje yra įvairių meno kūrinių, objektų, gamtinės medžiagos. Jais galima žaisti, keisti vizualias savybes (apšvietimą, spalvą, formą, tonus) ir kitaip tyrinėti;

16.7.1.3. 3–6 metų vaikų vizualusis ir pirmųjų meninių sąvokų žodynas gausėja, kai mokytojai tyrinėjimo metu komentuoja vaizdus, įvardija spalvas, formas, faktūras, estetinius potyrius;

16.7.1.4. 3–6 metų vaikų vizualaus pasaulio savybių tyrinėjimą skatina kontrastingos aplinkos (urbanistinės, industrinės, gamtinės ir pan.), lankymasis meno galerijose, parodose, muziejuose, kokybiškos animacijos, kino žiūrėjimas, patiriant įvairius vaizduojamojo meno stilius, žanrus, formas;

16.7.2. vizualinės raiškos priemonių ir kuriamų vaizdų tyrinėjimas:

16.7.2.1. vaikai iki 3 metų spontaniškai tyrinėja mokytojo pasiūlytas vizualinės raiškos priemones: jas liečia, judina, brauko, spaudo, teploja dažais, pirštukais, pastebi pėdsaką, spalvą, liniją, dėmę, pajaučia tekstūrą, skirtingų faktūrų medžiagiškumo paviršius. Remdamiesi patyrimu vaikai pradeda suprasti rankos judesių ir piešimo priemonės paliekamo pėdsako ryšį. Jie tyrinėja savo keverzones ir terliones, bando apie jas pasakoti, kai suaugusieji palankiai reaguoja, drąsina ir komentuoja vaikų piešinius. Vaikų kūrybines iniciatyvas pažadina galimybė nevaržomai veikti savo tempu, pagal savo norus ir galias. Tobulėjant motorikai bei akies ir rankos koordinacijai, vaikai ima vis labiau kontroliuoti savo judesius, jų kryptis ir vaizduoti įvairesnes linijas, formas;

16.7.2.2. 3–6 metų vaikų spontaniškai kuriamų vaizdų atradimas, stebėjimas, tyrinėjimas perauga į tikslingą grafinių ir spalvinių vaizdų kūrimą – piešimą. Įsitraukdami į mokytojo inicijuojamas kūrybines veiklas, vaikai išbando ir tyrinėja įvairias grafinės ir spalvinės raiškos priemones ir medžiagas. Vizualinių raiškos priemonių ir įrankių įvairovė, jų tyrinėjimas ir kūrybinis veikimas skatina vaikų grafinę ir spalvinę raišką;

16.7.3. grafinė ir spalvinė raiška:

16.7.3.1. 3–6 metų vaikai, piešdami ir kurdami su įvairiomis priemonėmis ir piešimo įrankiais, plėtoja savo grafinę ir spalvinę raišką. Vaikų grafinei ir spalvinei raiškai nėra būdingas realistiško atvaizdavimo siekis, nors meninė raiška yra neatsiejama nuo pasaulio objektų ir reiškinių pažinimo. Vaikų grafinė ir spalvinė raiška lavėja kuriant skirtingomis priemonėmis ir įrankiais, vaikams išbandant įvairias grafikos technikas, eksperimentuojant su mišriomis technikomis;

16.7.3.2. vaikų grafinė ir spalvinė raiška tampa įvairesnė, meninių sąvokų žodynas platesnis, kai mokytojo paskatinti jie stebi, analizuoja, aptaria, grožisi savo, kitų vaikų ir profesionalių menininkų sukurtais kūriniais (grafikos ir tapybos darbai, fotografijos ir kt.);

16.7.3.3. vaikai individualiai ir drauge su kitais džiaugsmingai tyrinėja spalvinės ir grafinės raiškos galimybes eksperimentuodami su dažais, juos maišydami, žaisdami linijomis, dėmėmis. Drąsinami, palaikomi vaikai įgyvendina savo kūrybines mintis ir idėjas, renkasi priemones, įrankius bei technikas grafinei ir spalvinei raiškai, siekia savitai ir detalai išbaigti savo kūrybinius darbus;

16.7.4. erdvinė raiška:

16.7.4.1. vaikai iki 3 metų, žaisdami su skirtingų dvimačių ir trimačių formų objektais, įvairiomis figūromis, čiupinėdami, minkydami, stebėdami juos realioje ir virtualioje erdvėje, atranda erdvinį pasaulį ir erdvinės raiškos galimybes. Vaikų erdvinė raiška lavėja jiems spontaniškai žaidžiant su erdvinei vizualinei raiškai skirtomis priemonėmis ir medžiagomis;

16.7.4.2. 3–6 metų vaikai modeliuoja ir komponuoja dvimates ir trimates figūras veikdami su įvairiomis medžiagomis: lipdydami skirtingų formų objektus, konstruodami erdvinius objektus iš skirtingų medžiagų. Įgudę vaikai bando atkartoti ar sukurti sudėtingesnius erdvinius objektus. Vaikai patiria džiaugsmą kurdami įvairias dvimates ir trimates figūras, objektus ir kompozicijas iš įvairaus dydžio įprastų ir netikėtų priemonių bei medžiagų: kaladėlių, gamtinės medžiagos, buities rakandų, karštų klijų, antrinių žaliavų, naudodami 3D pieštukus. Vaikų spalvinė, grafinė ir erdvinė vizualinė raiška ikimokykliniame ugdyme yra integrali;

16.8. siekiama padėti vaikams tyrinėti ir pažinti teatrinių raiškos formų įvairovę, patiems išbandyti skirtingas teatrinės raiškos priemones. Vaidybinės improvizacijos pasitelkiant savo kūno judesius, muzikavimą, spontanišką dainavimą bei kuriant improvizacinius teatro vaidinimus sau ir draugams, plėtoja vaikų kūrybiškumą ir pagilina estetinį pasaulio pažinimą teatro meno formomis:

16.8.1. vaidybos tyrinėjimas. 3–6 metų vaikų menami žaidimai labai artimi kūrybinei dramai, juose daug vaidybos elementų. Atlikdami simbolinius vaidmenis, vaikai naudoja išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas, giliai išgyvena kuriamas situacijas ir kartu mokosi tiksliau, aiškiau, autentiškai, kūrybiškai perteikti savo išgyvenimus kitiems vaikams ir artimiems suaugusiesiems;

16.8.2. per improvizacinio pobūdžio vaidybą vaikai kartu su bendraamžiais ir suaugusiaisiais tyrinėja temas, kylančias iš jų patirčių, vaizduotės, įkvėptas skaitomų literatūros, muzikos, teatro ar dailės kūrinių. Vaikų literatūra, įvairios teatro meno (lėlių, šokio, cirko ir kt.) formos yra įvairiapusiškai panaudojamos veikloje. Mokytojas palaiko ir paskatina kūrybišką vaiko raišką pastebėdamas, įsitraukdamas ir pats ją modeliuodamas;

16.8.3. vaikai pažįsta ir patiria teatro meno reiškinius mokykloje ir už jos ribų stebėdami ir dalyvaudami teatro pastatymuose ikimokyklinio amžiaus vaikams: šokio, lėlių, dramos, operos ir kt. Mokykloje skatinami dalintis ir reflektuoti savo patirtis. Drauge su suaugusiaisiais vaikai dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose (tradicinėse šventėse, pasakų vaidinimuose su lėlėmis ir pan.).

17. Meninio ugdymo užsiėmimai organizuojami, atsižvelgiant į vaikų amžių:

17.1. vienos ankstyvojo amžiaus vaikų grupės meniniam ugdymui skiriama iki 1,5 kontaktinės valandos, nekontaktinės valandos išskaičiuojamos atitinkamai pagal kontaktinių valandų skaičių,

17.2. vienos ikimokyklinio / priešmokyklinio amžiaus grupės meniniam ugdymui skiriama iki 2,5 kontaktinės valandos, nekontaktinės valandos išskaičiuojamos atitinkamai pagal kontaktinių valandų skaičių.

V SKYRIUS

VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA IR TĘSTINUMAS

18. Formuodama vaikų ugdymosi pasiekimų ir pažangos stebėsenos sistemą, ugdymo įstaiga vadovaujasi šiais siekiais:

18.1. geriau pažinti kiekvieną vaiką ir numatyti jo ugdymo(si) perspektyvą, stebint, ką vaikas jau geba, ko ir kaip mokosi, kokia jo pažanga atskirose pasiekimų srityse, atskleidžiant potencialias jo galias ir švietimo pagalbos poreikį;

18.2. kryptingai planuoti ir veiksmingai įgyvendinti lankstų bendrą vaikų grupės ugdymo(si) procesą, skatinantį kiekvieno vaiko ugdymosi pažangą;

18.3. nuosekliai vertinti mokytojo ir kitų ugdytojų sąveikų su vaikais, taikomų pedagoginių strategijų ir metodų, sukurtos aplinkos, paramos ir pagalbos vaikams poveikį kiekvieno vaiko pažangai.

19. Vaiko pasiekimai fiksuojami trumpais komentarais, nurodant ugdymosi pasiekimų sritį ir pasiekimų žingsnį, kurį yra pasiekęs vaikas, vaiko pažangą, vaiko stiprybes ir tolesnio tobulėjimo žingsnius.

20. Mokytojas yra savo organizuojamo ugdymo proceso kokybės tyrėjas, vertinantis savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymosi pažangai:

20.1. vaikai mokosi patys įsivertinti savo veiklos patirtis ir rezultatus. Vaikų pasiekimai ir pažanga numatytais laiko tarpais ir pagal poreikį aptariami su vaiko tėvais (globėjais, rūpintojais).

21. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dėmė: suderintos jas sudarančių pasiekimų grupės, pasiekimų turinys, jų augimo nuoseklumas.

22. Meninio ugdymo tikslas – siekti asmenybės ugdymosi per kūrybinę veiklą, keliant prioritetus dalijimuisi pozityviaja patirtimi, ugdyti asmenybes, dalyvausiančias kultūringos visuomenės kūrime:

22.1. mokslo metų pradžioje meninio ugdymo mokytojų metodinio būrelio susirinkime aptariama ir nusprendžiama dėl bendro rajoninio renginio (laiko, vietos, atsakingų asmenų, temos), kuriame dalyvauja paruošti ikimokyklinio / priešmokyklinio ugdymo ugdytiniai;

22.2. meninio ugdymo mokytojas per mokslo metus su ugdytiniais siekia dalyvauti: rajono ar respublikiniuose renginiuose, konkursuose (bent viename).

VI SKYRIUS PASIEKIMŲ LYGIŲ POŽYMAI PAGAL PASIEKIMŲ SRITIS

23. Vaikų ugdymosi pasiekimų lygių požymiai „skaičiuojami“ žingsniais, kurie rodo vaiko pažangą nuo gimimo iki šešerių metų:

23.1. vaikų nuo gimimo iki trejų metų gebėjimai yra integralūs, vaikų nuo trejų iki šešerių metų gebėjimai labiau diferencijuoti. Dėl šios priežasties santykinai išskiriami du vaiko gebėjimų formavimosi laikotarpiai. 1 – 3 žingsniuose aprašomi vaikų nuo gimimo iki trejų metų pasiekimai, 4 –6 žingsniuose pateikti vaikų nuo trejų iki šešerių metų pasiekimai;

23.2. po šeštojo žingsnio nurodyta vertybinė nuostata ir esminis gebėjimas, kurių link „žingsniuoja“ vaikas.

24. Vaikų ugdymosi pasiekimų žingsnių siejimas su amžiumi yra sąlyginis. Kai kurie šešiamečiai gali būti pasiekę tik penktajame ar ketvirtajame ugdymosi pasiekimų žingsnyje numatytų žinojimo ir supratimo, nuostatų ir gebėjimų. Šių vaikų ugdymasis priešmokyklinėje grupėje nuosekliai tęsiamas, atsižvelgiant į tai, kurio žingsnio pasiekimus jau yra įgijęs vaikas. Dalis penkiamečių gali būti pasiekę šeštajame žingsnyje numatytus ugdymosi rezultatus. Kad ikimokyklinio ugdymo auklėtojai ir kiti pedagogai žinotų, kokių ugdymosi rezultatų siekti toliau, pateiktas septintasis ugdymosi pasiekimų žingsnis. Ikimokyklinio ugdymo auklėtojas turėtų individualizuoti šeštąjį žingsnį pasiekusių vaikų ugdymąsi, atsižvelgdamas į jų turimus gebėjimus, žinias bei supratimą, pateikdamas jiems sudėtingesnę ugdymo turinį.

	ŽINGSNIAI	PASIEKIMŲ LYGIŲ POŽYMAI
0-3 metai	1 žingsnis	<p><u>Muzika, šokis:</u> Reaguoja į muzikos garsus, melodijas, balso intonacijas, judesius, išraiškina mimiką, suklusdamas, sutelkdamas žvilgsnį, nutildamas, nustodamas arba pradėdamas judėti, krykštaudamas, žaisdamas balso intonacijomis, garsais.</p> <p><u>Žaidinimai, vaidyba:</u> Kalbinamas, žaidinamas reiškia emocijas, norus įvairiomis balso intonacijomis, veido mimika, lingavimu, plojimu, mojuodamas žaislu, daiktu.</p> <p><u>Vizualinė raiška:</u> Storu pieštuku, teptuku, kreidele baksnoja, brauko, tepinėja palikdamas pėdsakus (taškus, įvairių kryptų linijų brėžius, dėmes). Domisi ir džiaugiasi dailės priemonėmis, jas liečia, apžiūrinėja, varto.</p>
	2 žingsnis	<p><u>Muzika, šokis:</u> Įdėmiai klausosi muzikos ir aplinkos garsų, spontaniškai žaidžia balso intonacijomis, rankų ir kojų judesiais, mėgdžioja žaidinimų judesius, suaugusiųjų balso intonacijas, muzikos garsus, dviejų–trijų garsų melodijas ar daineles. Skambant muzikai ritmiškai ploja, trepsi, tūpčioja, barškina, stuksena kokiu nors daiktu.</p> <p><u>Žaidinimai, vaidyba:</u></p>

		<p>Žaidžiant sūpavimo, kykavimo, jodinimo, kutenimo, pirštukų žaidimus bei žaidinimus mėgdžioja įvairias išgirstas intonacijas, parodytus veiksmus. Įvairius jausmus, norus rodo judesiais ir veiksmais (pamojuoja, apkabina).</p> <p><u>Vizualinė raiška:</u> Spontaniškai keverzoja rankų judesių piešinius, juos apžiūrinėja. Džiaugiasi (šūkčioja, krykštuoja, mojuoja rankomis) dailės priemonės (tirštų dažų, minkštos tešlos) paliekamu pėdsaku ir patiriamais jutimais, siekia pakartoti ir pratęsti įdomią patirtį. Tyrinėdamas dailės medžiagas ir priemones intuityviai atranda skirtingus veikimo jomis būdus (brauko pirštais, varvina dažus, maigo tešlą).</p>
	3 žingsnis	<p><u>Muzika:</u> Emocingai atliepia klausomus kūrinius (vaikiškas dainas, instrumentinius kūrinius) – šypsosi, džiaugiasi, ploja, trepsi, sėdėdamas sūpuoja kojas ar pan. Vienas ir kartu su kitais dainuoja 2–4 garsų daineles, palydėdamas jas judesiais. Drauge su pedagogu žaidžia muzikinius žaidimus, jų tekstą imituoja rankų, kūno judesiais (žingsniuoja, bėga, apsisuka). Apžiūrinėja, tyrinėja ritminius muzikos instrumentus ir jais ritmiškai groja kartu su pedagogu. Kuria, dainuoja vieno aukščio tonu savitus žodžius, ritmuoja vaikiškais instrumentais ir daiktais.</p> <p><u>Šokis:</u> Mėgdžioja žaidinimų, gyvūnų, augalų judesius. Šoka spontaniškai kurdamas dviejų–trijų natūralių judesių (eina, pritupia, pasisuka ir kt.) seką.</p> <p><u>Žaidimai, vaidyba:</u> Žaisdamas su daiktu ar žaislu atlieka matytus veiksmus, judesius. Įvairiai intonuodamas kalba apie tai, ką daro. Mėgdžioja šeimos narių kalbą, veiksmus. Muzikiniuose rateliuose judesiais, veiksmais vaizduoja siužeto elementus, reiškia savaimė kilusias emocijas.</p> <p><u>Vizualinė raiška:</u> Spontaniškai reiškia emocijas, įspūdžius dailės priemonėmis ir medžiagomis. Piešia įvairias linijas, jas jungia į formas vis labiau koordinuodamas rankų judesius. Bando ką nors pavaizduoti (mamą, mašiną). Savo abstrakcijose išvelgia daiktus ar įvykius. Eksperimentuoja dailės medžiagomis ir priemonėmis, tyrinėja įvairius veikimo jomis būdus. Piešdamas, spauduodamas, tapydamas, lipdydamas, konstruodamas labiau mėgaujasi procesu, o ne rezultatu.</p>
4-6 metai	4 žingsnis	<p><u>Muzika:</u> Klausydamasis ir tyrinėdamas gamtos garsus, trumpus vokalinius ir instrumentinius kūrinius, judesiais emocingai atliepia jų nuotaiką, tempą bei keliais žodžiais juos apibūdina. Kartu su kitais dainuoja trumpas, aiškaus ritmo, siauro diapazono, laipsniškos melodinės slinkties autorines ir liaudies dainas. Dainavimą palydi ritmiškais judesiais. Tyrinėja savo balso galimybes (dainuoja garsiai, tyliai, aukštai, žemai, greičiau, lėčiau). Žaidžia įvairių tautų muzikinius žaidimus, atlikdamas kelis nesudėtingus judesius: eina, bėga rateliu, trepsi, ploja, mojuoja, sukasi po vieną ir už parankių. Tyrinėja garso išgavimo būdus kūno, gamtos, įvairiais muzikos instrumentais, jais ritmiškai pritaria suaugusiojo grojimui. Improvizuoja skanduodamas, plodamas, trepsėdamas, stuksėdamas, spontaniškai kuria ritminius, melodinius motyvus savo vardui, žodžiams.</p> <p><u>Šokis:</u></p>

	<p>Žaidžia vaizduojamuosius (darbo proceso, augalų vegetacijos, gyvūnų) šokamuosius žaidimus, šoka trijų–keturių natūralių judesių (bėga, sukasi, ritasi ir kt.) šokius.</p> <p>Šoka spontaniškai kurdamas trijų–keturių natūralių judesių seką.</p> <p><u>Žaidimai, vaidyba:</u></p> <p>Žaisdamas atkuria matytų situacijų fragmentus, panaudoja tikrus daiktus, reikmenis, drabužius. Kuria dialogą tarp veikėjų, išraiškingai intonuoja. Žaisdamas atsipalaiduoja. Muzikiniuose rateliuose kuria ar savaip perteikia kelis veikėjų vaizduojančius judesius, veiksmus, spontaniškai reiškia emocijas.</p> <p><u>Vizualinė raiška:</u></p> <p>Patirtį išreiškia įvairiomis linijomis, jų deriniais, dėmėmis, geometrinėmis ir laisvomis formomis, spalvomis, išgaudamas šiek tiek atpažįstamus vaizdus, objektus, juos įvardija. Kuria spontaniškai, kartais pagal išankstinį sumanymą, kuris darbo eigoje dažnai kinta, „pasimeta“. Kūrybos procesą palydi pasakojimu, komentavimu, gestikuliacija, mimika.</p> <p>Eksperimentuoja dailės medžiagomis ir priemonėmis, atrasdamas spalvų, linijų, formų, faktūrų įvairovę, turi mėgstamas spalvas. Kuria koliažus, spauduoja įvairiomis priemonėmis, konstruoja, lipdo nesudėtingas formas.</p>
5 žingsnis	<p><u>Muzika:</u></p> <p>Balsu, judesiais, pasirinktu muzikos instrumentu spontaniškai improvizuoja, pritaria klausomam vokalinės, instrumentinės muzikos įrašui ar gyvai skambančios muzikos kūriniai. Savais žodžiais išsako kilusius įspūdžius. Atpažįsta kai kurių instrumentų (smuiko, būgno, dūdelės, varpelio) tembrus, girdėtus kūrinius.</p> <p>Dainuoja vienbalses, dialoginio pobūdžio dainas, jaučia ritmą. Dainuodamas išbando balso skambesį, išmėgina jį įvairioje aplinkoje (grupėje, kieme ir kt.). Stengiasi tiksliau intonuoti, taisyklingiau artikuliuoti (aiškiai tarti balsius, prie- balsius, dvibalsius), taisyklingiau stovėti, kvėpuoti.</p> <p>Ritminiais, melodiniais, gamtos, savo gamybos vaikiškais muzikos instrumentais pritaria dainoms, šokiams, tyrinėja jų skambėjimo tembrus. Improvizuodamas balsu, vaikišku muzikos instrumentu kuria ritmus, melodijas ketureiliams, mįslėms, patarlėms.</p> <p><u>Šokis:</u></p> <p>Šoka sukamuosius (kai sukamasi poroje) ratelius, paprastų žingsnių (paprastasis, aukštas paprastasis, stangrus, pritupiamasis) autorinius ir penkių–šešių natūralių judesių (bėga, sukasi, pašoka ir kt.) šokius.</p> <p>Šoka improvizuotai kurdamas penkių šešių natūralių judesių seką, reaguodamas į muziką, išreiškdamas aplinkos vaizdus (gamtos reiškiniai, gyvūnus).</p> <p><u>Vaidyba:</u></p> <p>Vaidindamas stalo, lėlių teatre, vaizduoja realistinį ir fantastinį siužetą, išplėtoja vyksmą dialogu, monologu, keisdamas balso intonacijas. Išreiškia savo norus, jausmus, mintis, baimes. Susikuria ištisą žaidimo aplinką, panaudodamas daiktus, drabužius, reikmenis. Muzikiniuose žaidimuose ir rateliuose kuria ar savaip perteikia 3–4 veiksmų seką, vaizduojančią augimą, darbus, veikėjų judėjimą, stengiasi perteikti veikėjo nuotaiką.</p> <p><u>Vizualinė raiška:</u></p> <p>Savo emocijas, patirtį, įspūdžius išreiškia kitiems atpažįstamais vaizdais. Išryškina vaizduojamų objektų bruožus, reikšmingas detales. Objektus vaizduoja ne tokiais, kokius mato, o tokiais, ką apie juos žino. Kuria pagal išankstinį sumanymą, kuris procese gali kisti.</p> <p>Eksperimentuoja tapybos, grafikos, mišriomis dailės priemonėmis ir medžiagomis, kuria sudėtingesnius koliažus, trimates formas iš įvairių</p>

		medžiagų, asambliužus, piešia skaitmeninėmis priemonėmis (piešimo programomis telefone, kompiuteryje).
6 žingsnis		<p><u>Muzika:</u> Klausosi įvairaus stiliaus, žanrų muzikos kūrinių ir spalvomis ar piešiniu spontaniškai perteikia kilusius išpūdžius. Tyrinėja girdimos muzikos, triukšmo, tylos panašumus ir skirtumus. Įvardija kūrinio nuotaiką, tempą, dinamiką, skiria kai kuriuos instrumentus. Dainuoja sudėtingesnio ritmo, melodijos, platesnio diapazono vienbalses dainas, jas gana tiksliai intonuoja. Dainuoja trumpas daineles kanonu, įsiklausydamas į savo ir draugų dainavimą. Melodiniais vaikiškais muzikos instrumentais groja 2–3 garsų melodijas. Pritaria suaugusiojo grojimui, atlikdami muzikines pjeses solo ir orkestre, seka dirigento judesius, stengiasi kartu pradėti ir baigti kūrinėlį. Improvizuodamas balsu, muzikos instrumentu kuria melodiją trumpam tekstui, paveikslui. Žaidžia muzikinius dialogus, kuria judesius kontrastingo pobūdžio muzikai.</p> <p><u>Šokis:</u> Šoka sudėtingesnius ratelius (tiltelių, grandinėlės), paprastųjų ir bėgamųjų (paprastasis bėgamasis, aukštas bėgamasis, liaunas, smulkus bėgamasis) žingsnių autorinius ir natūralių judesių šokius. Šoka improvizuotai kurdamas septynių–aštuonių natūralių judesių seką, perteikdamas trumpą siužetą ar pasirinktą nuotaiką, išreiškdamas erdvės (aukštai – žemai) ir laiko (greitai – lėtai) elementus.</p> <p><u>Vaidyba:</u> Kurdamas lėlių, dramos vaidinimus pagal girdėtą pasaką ar pasiūlytą situaciją, improvizuoja trumpas žodines veikėjų frazes, fizinius veiksmus, atskleidžia jų norus, emocijas būsenas. Tikslingai naudoja daiktus, teatro reikmenis, drabužius, aplinką. Žaisdamas muzikinius žaidimus ir ratelius perteikia veikėjo mintis, emocijas.</p> <p><u>Vizualinė raiška:</u> Detalesniais, įtaigiais dailės darbais pasakoja realias ir fantastines istorijas, įvykius. Vaizdus papildo grafiniais ženklais (raidėmis, skaičiais, žodžiais ir kt.). Kuria pagal išankstinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti. Kartu su kitais kuria bendrus dailės darbus. Skirtingiems sumanymams įgyvendinti dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis, skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis.</p>
Vertybinių nuostata		Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.
Esminis gebėjimas		Spontaniškai ir savitai reiškia išpūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.
		<p><u>Muzika:</u> Klausosi kompozitorių ir liaudiškos muzikos kūrinių. Įvardija kai kuriuos klausytų kūrinių autorius ir atpažįsta liaudiškos muzikos kūrinius. Tyrinėja melodijos judėjimo kryptį, dermę, atlikimo rūšis. Išraiškingai, skambiu, natūraliu balsu dainuoja dainas a cappella ar su instrumentiniu pritarimu. Dainuoja oktavos ribose solo, ansamblyje ir su visa grupe. Tyrinėja balso skambėjimo ypatumus dainuodami su žodžiais ir be jų, žaisdami įvairius žaidimus. Noriai, džiugiai groja ir improvizuoja daiktais iš gamtos (akmenukais, lazdelėmis, kriauklytėmis, kankorėžiais, riešutais ir kt.), savos gamybos vaikiškais muzikos instrumentais. Groja ritmiškai, aiškiai, taisyklingai sėdi, laiko instrumentą (būgnelį, trikampį, molio švilpynę ir kt.) ir pritaria dainoms, šokiams, rateliams, muzikiniams žaidimams.</p>

7 žingsnis	<p>Kuria ritmus ir melodijas dainoms, improvizuoja muzikos instrumentais pagal savo sugalvotą ar suaugusiojo pasiūlytą temą.</p> <p>Šokis: Žaisdamas šokamuosius žaidimus, šokdamas ratelius, natūralių judesių autorinius šokius savitai reiškia nuotaikas. Kuria natūralių judesių trumpą šokį, reaguodamas į muziką, perteikdamas trumpą siužetą ar pasirinktą nuotaiką, išreiškdamas šokio elementus (erdvę, laiką ir energiją).</p> <p>Vaidyba: Kurdamas lėlių, dramos vaidinimus pagal girdėtą pasaką, pasiūlytą meninę ar ugdomąją situaciją, bendradarbiauja su kitu vaidinimo veikėju. Improvizuoja dialogą, nuoseklią veiksmų seką, laisvai, su pasitikėjimu atskleidžia veikėjų norus, emocines būsenas. Naudoja charakteringas balso intonacijas, judesius, aprangos detales, prireikus – menamus ar tikrus reikmenis, dekoracijas. Žaidžia muzikinius žaidimus ir ratelius, vaizduodamas veikėjų bendravimo sceneles.</p> <p>Vizualinė raiška: Drąsiai įgyvendina savo kūrybinius sumanymus. Numato galimą sumanymo realizavimo seką bei rezultatą. Įvairiai varijuodamas spalvų, linijų bei formų junginiais ir deriniais, išryškindamas detales pasakoja apie patirtus išgyvenimus, matytus objektus, įsivaizduojamus įvykius, istorijas. Kurdamas bendrus darbus bando derinti savo sumanymus ir veiksmus su kitais. Kūrybiškai panaudoja tradicines ir netradicines medžiagas, priemones, technikas sumanymui įgyvendinti. Bando kurti naudodamasis skaitmeninio piešimo ar kitomis kompiuterinėmis programomis, skaitmeninėmis priemonėmis.</p>
------------	--

VII SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

25. Švietimo įstaigos, vykdančios ikimokyklinio / priešmokyklinio ugdymo programas, vadovas atsako už Programos įgyvendinimą vadovaujantis šiuo aprašu.

26. Įstaigos bendruomenė supažindinama su šia Programa. Programa skelbiama įstaigos interneto svetainėje.